

50053201 : สาขาสถาปัตยกรรมไทย

คำสำคัญ : วัดติโลกอาราม / พระยา / วัดร้างโบราณ / ล้านนา / พุทธสถาปัตยกรรม / แนวทางและวิธีการออกแบบ

วรินทร์ รวมสำราญ : วัดติโลกอารามพิสุทธภูมิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ. อนุวิทย์ เจริญศุกกุล. 322 หน้า.

ในช่วงปีพุทธศักราช 2550 สภาพสังคมเมืองพะเยาในปัจจุบันมีความต้องการที่จะฟื้น วัดติโลกอาราม ที่เป็นวัดร้างโบราณกลางกว๊านพะเยา เพราะเหตุจากการที่ค้นพบหลักฐานทาง โบราณคดีแผ่นจารึกแนวคิดเรื่อง “พุทธภูมิพิสุทธิ” พระพุทธรูปเก่า และ โบราณวัตถุมากมายที่ สัมพันธ์กับตำนาน “พระเจ้าติโลกราช” กษัตริย์ล้านนาผู้ทรงดำรงพระสถานภาพเป็น “วีรบุรุษ” ทาง ประวัติศาสตร์ในทางจินตนาการร่วมกันของผู้คนในล้านนา ที่ส่งผลให้สภาพสังคมเมืองพะเยา เกิดแรงขับเคลื่อนที่มีความต้องการ การออกแบบสร้างสรรค์พุทธสถาปัตยกรรมที่จะเป็นอนุสรณ์ ถึงโอกาสครบรอบ 600 ปี พระเจ้าติโลกราชที่จะได้เวลามาบรรจบครบรอบในปี พ.ศ. 2553 นี้

โดยโครงการการออกแบบนี้จะใช้แนวความคิดของ “พื้นที่แห่งความบริสุทธิ์” ที่ก่อตัว ขึ้นจากการกำหนดขอบเขตด้วยน้ำตามคติอันเก่าแก่ที่ล้านนาได้รับมาจากลังกาเป็นแนวความคิด หลัก โดย ณ ที่ตั้งโครงการที่กว๊านพะเยาในจังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นจังหวัดที่ถูกผนวกเข้ามาเป็น ส่วนหนึ่งของอาณาจักรล้านนาในรัชกาลพระเจ้าติโลกราชในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งนับเป็นพื้นที่ที่มีคุณลักษณะทางภูมิทัศน์ในอุดมคติแบบคติจักรวาล ในพุทธศาสนา ผนวกกับการประมวลกับ ฐานความคิดอันมาจากแนวทางการศึกษาดังนี้ แนวทางการศึกษาวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ที่ เกี่ยวเนื่องกับพระเจ้าติโลกราชในพื้นที่บริบทกว๊านพะเยา ซึ่งต้องศึกษาควบคู่ไปกับการศึกษา วิเคราะห์ทางภูมิสถาปัตยกรรม ทั้งด้านภูมิประเทศ ภูมิทัศน์วัฒนธรรมของกว๊านพะเยา รวมถึง การศึกษาวิเคราะห์สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาในแบบแผนของล้านนาในท้องถิ่นพะเยา กับ แนวทางการศึกษาสถาปัตยกรรมแบบน้ำและแบบบกในวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับล้านนา เพื่อ แสวงหาแนวทางวิธีการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของกว๊านพะเยา

โดยทั้งหมดนี้เป็นแนวทางและวิธีการอันเป็นกุญแจที่นำไปสู่ การออกแบบวัดติโลก อารามพิสุทธภูมิ ให้เป็นสถาปัตยกรรมที่อยู่ร่วมกับน้ำในลักษณะที่ร่วมสมัยกับปัจจุบัน และมี ปฏิสัมพันธ์กับบริบทโดยรวมของกว๊านพะเยา และบริบทเมืองพะเยาได้อย่างมีประสิทธิภาพและ พื้นที่พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งความบริสุทธิ์ให้กลับมาสู่ดินแดนกว๊านพะเยาอีกครั้งหนึ่ง

ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1.

50053201 : MAJOR : THAI ARCHITECTURE

KEY WORD : TILOKA-ARAM PHISUTTHIPHUM TEMPLE.

VARIN RUAMSAMRAN : TILOKA-ARAM PHISUTTHIPHUM TEMPLE. THESIS

ADVISOR : ASSOC.PROF.ANUVIT CHARERNSUPKUL. 322 pp.

In 2007, the societies in Phayao Province would like to rehabilitate Wat Tiloka-Aram, the ancient temple in the Phayao lake due to the factor that archaeological evidences were found such as the inscription conveying the concept of "Buddha Bhumi Pisut", ancient Buddha images, and many artefacts related to King Tilokraja, the hero of imaginary communities of Lanna Kingdom. This became the basis which stimulated and led local people to the need of creating Buddhism architecture for the commemoration of 600 years of King Tilokraja in 2010.

The design project for such purpose was based on the concept of an "intact area" formed by using water as boundary, which was the traditional concept Lanna people got from Lanka and had been using. The project was operated at the Phayao lake in Phayao Province, which was one of the lands of Lanna Kingdom in the reign of King Tilokraja. The area of the Phayao lake can be considered ideal in Buddhism in terms of cosmology. Also, the analysis of history during the reign of King Tilokraja was done in terms of features that related to the Phayao lake, along with the analysis of landscapes, geographical aspects, cultural landscapes, and Lanna Buddhism architecture in the areas of Phayao. In addition, architectural studies in terms of features associated with water and land related to Lanna culture were also done so as to find out the guidelines to create architecture which can be most suitable for the contexts of the Phayao lake.

This study is able to bring about guidelines and methods to the design of Wat Tilok Aram Pisuthibhumi, which can be compatible with water in contemporary aspects of the present Phayao Province. Furthermore, it can relate to the contexts of the Phayao lake and the city while, at the same time, bringing back the sacredness of the intact area of the Phayao Lake.

Department of Architecture and Related Arts

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2010

Student's signature

Thesis Advisor's signature 1.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากปราศจากความช่วยเหลือจากหลายๆฝ่าย ทั้งจากครอบครัวรวมสํารานู และเพียรพิริยะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ รองศาสตราจารย์ อนุวิทย์ เจริญศุกกุล และอาจารย์ศรีนยา โทณสุกุมาร ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้งสองท่าน ที่ให้แนวทาง และช่วยตรวจทานความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ อาจารย์ อาจารย์ รองศาสตราจารย์ วิวัฒน์ เตมียพันธ์ และอาจารย์ ดร. สินีนาถ สุกลรัตน์เมธี ผู้ร่วมตรวจวิทยานิพนธ์ที่ให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์อย่างมากต่อวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. โชติมา จตุรวงศ์ ประธานการตรวจวิทยานิพนธ์ รวมทั้งเหล่าคณาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่านทั้งจาก รองศาสตราจารย์เสนอ นิลเดช อาจารย์ ดร.ประเวศ ลิ้มประรังสี อาจารย์วันดา พึ่งสุนทร ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาติ จึงศิริอารักษ์ รองศาสตราจารย์สมคิด จิระทัศนกุล อาจารย์ ประกิจ ลัคน ผจง อาจารย์เกรียงไกร เกิดศิริ อาจารย์นันทวรรณ ม่วงใหญ่ อาจารย์บุญยกร วชิระเชียรชัย ตลอดจนกลุ่มบุคคลที่คอยเป็นกำลังใจ และอำนวยความสะดวกในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา และเจ้าหน้าที่ธุรการทุกท่าน รุณี พี่เพื่อนๆ Studio 48 และเพื่อนๆ นักศึกษาปริญญาโททุกท่าน รวมถึงรุ่นน้องและน้องรหัสที่ช่วยเหลือมาโดยตลอด และขอขอบคุณ คุณ อารยา เลาะห์พันธ์ สำหรับกำลังใจและความเชื่อเหลือ

ข้าพเจ้า นาย วรินทร์ รวมสํารานู ขอขอบคุณบุคคลเหล่านี้ทั้งที่กล่าวนาม และไม่กล่าวนามเป็นอย่างสูง